

5772

Torah from Around the World

אם אין קמת אין תורה ואם אין תורה אין קמת
*Zonder levensonderhoud is er geen Tora
en zonder Tora is er geen levensonderhoud.
(R. Eleazar ben Azarja, Pirké Avot 3:21)*

Sjabbat 31 maart 2012 / 8 nisan 5772
Sidra Tsav, Wajikra [Leviticus] 6:1-8:36, Tanach blz. 205-212
Haftara voor SjabbatHaGadol: Malachi 3:4-24, Tanach blz. 1233-1235

Commentaar door rabbijn Robert H. Loewy
[Gates of Prayer gemeente](#), Metairie, Louisiana, USA

Vertaling: Rachel Reedijk
[Het Engelse origineel](#)

Wie zullen wij ons herinneren?

(N.B. Dit commentaar is in 5771-2011 geschreven) Dit is de week waarin Joden overal ter wereld zich voorbereiden voor Poeriem. De Sjelach Manot [of *sjlach-mones*] cadeautjes liggen klaar. Kostuums worden in gereedheid gebracht. Het Poeriemspiel wordt voor de laatste keer gerepeteerd en de spieren gestrekt voor het drankfestijn. Poeriem is ons jaarlijkse feest, waarbij vrijwel alles is toegestaan en we onze tradities en gebruiken op hun kop zetten. In mijn deel van de wereld ziet men het als een Dwaze Dinsdag, maar dan wel een "joodse dinsdag".

Toch gaat de Sjabbat die voorafgaat aan al deze vrolijkheid over een serieus onderwerp. Op Sjabbat Zachor denken we aan Amalek en al zijn, letterlijke en geestelijke, afstammelingen zoals Haman. In Devariem 25:17-19 krijgen we de opdracht ons Amalek te blijven herinneren, en tegelijkertijd zijn naam uit te wissen. In de loop der tijd is Sjabbat Zachor (*de Sjabbat vóór Poerim*) uitgedijd. We staan nu stil bij al diegenen die in de loop der eeuwen, tot in onze tijd, het joodse volk hebben gehaat en geprobeerd het te vernietigen. We zien meteen de Romeinse leiders uit de rabbijnse tijd voor ons die onze rabbijnen hebben omgebracht, Kruisvaarders die joodse gemeenschappen in het Rijnland hebben afgeslacht, de Spaanse Inquisitie, Kozakken in Oost Europa, de leiders van de pogroms in Rusland, en natuurlijk Hitler. Yasser Arafat is vaak op deze lijst gezet, er afgehaald en daarna toch weer toegevoegd. Mahmoud Ahmadinejad en Osama bin Laden zijn tegenwoordig natuurlijk voorbeelden bij uitstek. De lijst is eindeloos.

We moeten dergelijke types inderdaad niet vergeten, bij wijze van zelfverdediging. Jood zijn, betekent waakzaam zijn, opdat er in onze dagen geen reïncarnatie zal opstaan. Het probleem

is dat velen deze Schurkengalerij hanteren als basis voor hun joodse identiteit. Zij zeggen: "We moeten joods blijven om de herinnering te eren van alle slachtoffers uit het verleden". Deze negatieve basis beïnvloedt de manier waarop we naar de wereld en de mensen om ons heen kijken. Het geeft de Hebreeuwse term "goj", van oorsprong een neutraal woord om de volkeren van de wereld te beschrijven, een denigrerende klank. Het weerspiegelt een "wij versus zij" mentaliteit. Dit is duidelijk geen gezonde grondhouding, op die manier zullen we ons joodse volk geen liefde voor het Jodendom inprenten.

Ik stel daarom, in de geest van Poeriem, een radicaal ander concept voor. Het is afkomstig uit Esther 9:1. Als er verwezen wordt naar het oorspronkelijke edict van de koning om het joodse volk uit te roeien lezen we: "maar het omgekeerde gebeurde – *we-nahafoch hoe*". Sindsdien is Poeriem een dag waarop we de zaken graag omkeren, dingen doen die we normaal gesproken nooit zouden doen. Dus in plaats van Sjabbat Zachor uitsluitend te markeren als een gelegenheid om te denken aan onze vijanden en hun namen door te strepen, stel ik voor om eveneens stil te staan bij onze vrienden, zij die hun leven riskeerden voor het joodse volk, om hen te eren. Sedert de Sjoa noemen we deze mensen *chasidé oemot ha'olam*- "rechtvaardigen onder de volkeren." Maar er zijn in het verleden anderen geweest. Ik kan hier slechts een paar namen noemen, maar vele anderen gingen hen voor. Hoewel we soms vragen mogen stellen bij hun motieven, telt voor ons tenslotte het resultaat.

Uit de Bijbelse tijd noteren we een aantal vrouwen: Shifra en Poah, de Egyptische vroedvrouwen die weigerden de opdracht van de Farao uit te voeren om pasgeboren Israëlitische jongetjes te doden. En Rachav, de rechtvaardige hoer (een zin die je niet vaak tegenkomt, maar Poeriem is in aantocht) uit Jericho, die in Jehosjoea 2 de Israëlitische spionnen in bescherming nam. En als koning Cyrus van Perzië er niet geweest was, zou Jehoeda als joodse natie nooit zijn herrezen en zouden Ezra en Nechamia niet in de gelegenheid zijn geweest om de Tempel te herbouwen.

In de Talmoed lezen we over de unieke relatie tussen Rabbi Jehoeda Hanasi en Caesar Antoninus, een vriendschap die zich steeds verder verdiepte, verteld aan de hand van talrijke verhalen over geleerde lessen. Een midrasj die over Antoninus gaat stelt: "Uw priesters zijn gehuld in gerechtigheid"(Psalm 132:9): dit zijn de rechtvaardigen uit de volkeren, zoals Antoninus en zijn metgezellen, die in deze wereld priesters van de Eeuwige zijn." (Yalkut Jesjaja 429)

Er zou nooit een zogeheten Gouden Eeuw in Spanje geweest zijn, zonder de vriendelijkheid en vriendschap van een aantal niet-joodse heersers, zoals Abdarrahan III en zijn zonen in het Cordoba van de 10de eeuw of de Berberkoningen uit het Granada van de 11de eeuw. Pedro de Wrede uit het Castilië van de 14de eeuw had zijn naam te danken aan de wijze waarop hij mensen behandelde, maar als het op de joden aankwam, stond hij bekend als El Bueno – De Goede; hij beschermde de joden, en executeerde degenen die aanslagen op joden beraamden.

De 20ste eeuw kent velen aan wie wij met waardering terugdenken. Zo is Orde Wingate een naam die in Israël nog steeds met eerbied wordt uitgesproken. Hij was een Britse officier met hoge decoraties die de Hagana heeft helpen trainen ten tijde van de Jisjoev [*de joodse gemeenschap in Palestina voor 1948*]. De Sjoa was een van de donkerste perioden in onze geschiedenis, maar alle namen die verbonden zijn met de bomen op het terrein van Yad Vashem herinneren ons aan de velen die hun leven voor joden geriskeerd hebben. President Harry Truman negeerde zijn adviseurs en omarmde de net geboren staat Israël, en senator Henry "Scoop" Jackson nam het op voor de zaak van de Russische joden.

In mijn eigen woonplaats probeerde David Duke, voormalig Ku Klux Klan leider, die banden had met neo-Nazis, gouverneur te worden van de Staat Louisiana. Een coalitie van fatsoenlijke burgers, joden en niet-joden, mensen die zich doorgaans niet met politiek bezighouden, sloegen de handen ineen teneinde zijn nederlaag te bewerkstelligen.

En laten we niet de vele christelijke religieuze leiders vergeten die hun helpende hand, en hart, hebben toegestoken uit oprechte vriendschap met het joodse volk, zich vaak verontschuldigend voor het verleden, en proberend bruggen te slaan naar een betere

toekomst. Op het persoonlijke vlak zijn er goede burens die, als we ziek zijn, in oprechtheid kaarsen aansteken en voor ons bidden.

In Sefer Aggada, waarin Berachot 8:9 wordt aangehaald, lezen we: "Toen een heiden rabbi Jisjmaëel ontmoette en groette met een zegespreuk, antwoordde deze: 'Het antwoord op jouw uitspraak is al geformuleerd.' Toen een andere heiden hem tegenkwam en hem vervloekte, was zijn antwoord opnieuw: 'Het antwoord op jouw uitspraak is al geformuleerd.' Zijn volgelingen waren verbaasd: 'Meester, uw gaf de tweede man hetzelfde antwoord als de eerste!' Rabbi Jisjmaëel antwoordde: 'De formulering staat toch al geschreven (in Beresjiet [Genesis] 27:29): *Mogen zij die jou vervloeken zelf vervloekt worden. Mogen zij die jou zegenen zelf gezegend worden*'."

Ja, gedenkt Amalek, vervloek hem en zijn soortgenoten, maar laat de herinnering daaraan niet het bewustzijn en de herinneringen uitwissen aan al die rechtvaardige zielen die door de hele geschiedenis heen het joodse volk vriendschappelijk gezind waren, ons gesteund en op gezette tijden gered hebben. Zij verdienen het gezegend te worden.